

32004L0067

L 127/92

EUROOPA LIIDU TEATAJA

29.4.2004

NÕUKOGU DIREKTIIV 2004/67/EÜ,
26. aprill 2004,
mis käsitleb maagaasitarnete kindluse tagamise meetmeid
(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 100,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut ⁽¹⁾,

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾,

pärast konsulteerimist regioonide komiteega,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Maagaasi (gaasi) tähtsus ühenduse energiavarustuses muutub üha suuremaks ning rohelise raamatu "Kindla energia- varustuse Euroopa strateegia suunas" kohaselt on pikaajalise prognoosi järgi oodata Euroopa Liidu sõltuvuse suurenemist välisallikatest imporditud gaasist.

(2) Pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/30/EÜ maagaasi siseturu eeskirjade kohta ⁽⁴⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiivi 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta ⁽⁵⁾ on ühenduse gaasiturgr liberaalseerunud. Sellest tulenevalt võivad mis tahes gaasitarnete vähenemist põhjustavate raskustega kaasnedu tõsised häired ühenduse majandustegevuses ning selle tõttu on tekkinud kasvav vajadus tagada gaasitarnete kindlus.

(3) Gaasi siseturu väljakujunemisega tekib vajadus luua tarnekindluse kohane minimaalne ühine lähenemisviis, eelkõige sellise turu nõudmistega kokkusobivate läbipaistvate ja mittediskrimineerivate tarnekindluse põhimõtete abil, et vältida turumoonutusi. Seepärast on tarnekindluse tagamiseks ja siseturu heaks toimimiseks otsustava tähtsusega kõikide turul tegutsejate rollide ja kohustuste selge määratlemine.

(4) Ettevõtetele kehtestatud tarnekindluse kohustused ei tohiks kahjustada siseturu sujuvat toimimist ning olla gaasiturul tegutsejatele põhjendamatuks ja ebaproportsionaalseks koormuseks, sealhulgas turu uustulnukatele ja väikestele turul tegutsejatele.

(5) Ühenduse kasvavat gaasiturgr arvestades on oluline gaasi tarnekindluse säilitamine, eelkõige kodutarbijate jaoks.

(6) Tarnekindluse kohustuste täitmiseks on tootmisharul ja asjakohasuse korral ka liikmesriikidel võimalik kasutada suurt hulka vahendeid. Üheks vahendiks minimaalsete tarnekindluse normide saavutamisele kaasaaitamiseks võiks olla liikmesriikide vahelised kahepoolsed lepingud, võttes kohaselt arvesse asutamislepingut ja teiseseid õigusakte, eelkõige direktiivi 2003/55/EÜ artikli 3 lõiget 2.

(7) Gaasivarude minimaalsed suunavad suurused võiks määrata kas riiklikul tasandil või tootmisharu poolt. On selge, et sellega ei tohiks kaasnedu täiendavaid investeerimiskohustusi.

(8) Arvestades gaasitarnete kindlustamise tähtsust, st pikaajaliste lepingute alusel, peaks komisjon liikmesriikide aruanete alusel jälgima gaasiturgr arenguid.

(9) Kasvava gaasiinõudluse rahuldamiseks ning gaasi tarneallikate hulga suurendamiseks gaasi siseturu konkurentsivõimelisuse tingimusena tuleb ühendusel järgnevatel kümnenditel kasutada oluliselt rohkem gaasi, millest suur osa saadakse kaugelasuvatest allikatest ja mida transporditakse pikkade vahemaade tagant.

(10) Ühendusel on tugev ühine huvi koos gaasi tarnivate ja transiidiriikidega jätkuvate investeringute tagamiseks gaasitarnete infrastruktuuris.

(11) Pikaajalistel lepingutel on olnud ja on jätkuvalt väga tähtis osa Euroopa gaasitarnete kindlustamisel. Kehtivate lepingute tase on ühenduse tasandil piisav ning arvatakse, et sellised lepingud aitavad jätkuvalt oluliselt kaasa gaasitarnete üldiselt, sest ettevõteted kaasavad selliseid lepinguid jätkuvalt oma tarneportfelli.

⁽¹⁾ EÜT C 331 E, 31.12.2002, lk 262.

⁽²⁾ ELT C 133, 6.6.2003, lk 16.

⁽³⁾ Arvamus on Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata.

⁽⁴⁾ EÜT L 204, 21.7.1998, lk 1.

⁽⁵⁾ EÜT L 176, 15.7.2003, lk 57.

(12) Märkimisväärsed edu on saavutatud likviidsete kauplemisplatvormide arendamisel ja riiklikul tasandil kehtestatud gaasiturude vabastusprogrammide abil. Arvatavalt on selline suundumus jätkuv.

(13) Oluline on tõelise solidaarsuse loomine liikmesriikide vahel erakorraliste varustamise olukordades ja liikmesriigid on üha enam vastastikuselt sõltuvuses tarnekindlusest.

(14) Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide suveräänseid õigusi nende loodusvaradele.

(15) Tuleks moodustada gaasi koordineerimisrühm, mis aitaks kaasa tarnekindluse meetmete koordineerimisele ühenduse tasandil oluliste tarnehäirete korral ning mis võib abistada liikmesriike riiklikul tasandil võetud meetmete koordineerimisel. Lisaks sellele peaks koordineerimisrühm tegelema regulaarse gaasitarne kindluse alase teabevahetusega ning käsitlema olulisemate tarnehäiretega seotud asjaolusid.

(16) Liikmesriigid peaksid vastu võtma ja avaldama eriolukordi reguleerivad riiklikud sätted.

(17) Käesolev direktiiv peaks sätestama olulisemate tarnehäirete korral kohaldatavad eeskirjad. Sellise tarnehäire prognoositav kestus peaks olema märkimisväärne: vähemalt kaheksa nädalat.

(18) Seoses olulisemate tarnehäirete käsitlemisega, peaks käesolev direktiiv ette nägema kolmeastmelisel lähenemisviisil põhineva mehhanismi. Esimene aste hõlmab tootmisharu vastumeetmeid tarnehäirele. Kui need ei olnud piisavad, võtavad tarnehäire lõpetamiseks meetmeid liikmesriigid. Meetmeid ühenduse tasandil tuleks võtta alles siis, kui esimesel ja teisel astmel võetud meetmed ei ole andnud vajalikke tulemusi.

(19) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt gaasitarne piisava kindluse tagamist eelkõige olulisemate tarnehäirete korral, aidates ühtlasi kaasa gaasi siseturu heale toimimisele, ei ole liikmesriikidel kõikidel juhtudel võimalik vajalikkus ulatuses saavutada, eriti pidades silmas liikmesriikide suurenevat vastastikust sõltuvust gaasitarne kindlusest, mistõttu oleks meetmete ulatust ja mõju arvestades eesmärki võimalik paremini saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus seetõttu võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuspõhimõttega. Nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale sellest, kui on vaja kõnesoleva eesmärgi saavutamiseks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Eesmärk

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse meetmed gaasitarne kindluse piisava taseme tagamiseks. Need meetmed aitavad kaasa ka gaasi siseturu nõuetekohasele toimimisele. Direktiiviga kehtestatakse ühine raamistik, mille vahendusel liikmesriigid määratlevad üldise, läbipaistva ja mittediskrimineeriva tarne kindluse põhimõtted, mis sobivad gaasi konkurentsivõimelise siseturu vajadustega, ning määrab kindlaks erinevate turul tegutsejate üldised rollid ja vastutused ning spetsiifiliste mittediskrimineerivate menetluste rakendamise gaasitarne kindluse tagamiseks.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *gaasi pikaajaline tarneleping* – gaasi tarneleping kehtivusajaga üle 10 aasta;
2. *oluline tarnehäire* – olukord, milles ühendusel on oht kaotada rohkem kui 20 % oma gaasitarne kolmandatest riikidest ning olukorda ei ole ühenduse tasandil tõenäoliselt võimalik riiklike meetmetega piisavalt mõjutada.

Artikkel 3

Gaasitarne kindlustamise põhimõtted

1. Oma üldiste põhimõtete kehtestamisel gaasitarne piisava kindluse tagamiseks määratlevad liikmesriigid erinevate gaasiturul tegutsejate rollid ja kohustused nende põhimõtete saavutamiseks ning määravad kindlaks minimaalsed tarnekindluse normid, mida kõnealuse liikmesriigi gaasiturul tegutsejad peavad järgima. Kõnealuseid norme rakendatakse mittediskrimineerivalt ja läbipaistvalt ning need avaldatakse.

2. Liikmesriigid astuvad asjakohaseid samme, et käesolevas direktiivis viidatud meetmed ei koormaks põhjendamatult ja ebaproportsionaalselt gaasiturul tegutsejaid ning et need sobiksid gaasi konkurentsivõimelise siseturu vajadustega.

3. Gaasitarne kindluse tagamiseks kasutatavate vahendite mitetäielik nimekiri on esitatud lisas.

Artikkel 4

Tarnekindlus spetsiifiliste tarbijate jaoks

1. Liikmesriigid tagavad, et tarned nende territooriumil asuvatele kodutarbijatele on vajalikus ulatuses kaitstud vähemalt järgmistel juhtudel:

- a) riiklike gaasitarnete osaline katkemine, arvestades riiklikke asjaolusid liikmesriikide poolt kindlaks määratud ajavahemikus;
- b) väga madalad temperatuurid riiklikult kindlaks määratud ajavahemikus;
- c) erandlikult kõrge gaasinõudlusega ajavahemikud statistiliselt kindlaksmääratud kõige külmemal ajal viimase 20 aasta vältel.

Nendele kriteeriumidele on käesolevas direktiivis viidatud kui "tarnekindluse normidele".

2. Liikmesriigid võivad laiendada lõike 1 ulatust eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele ja muudele tarbijatele, kes ei saa gaasitarbimiselt üle minna muudele energiaallikatele, sealhulgas meetmetega oma riikliku elektrivarustuse kindluse tagamiseks, kui see sõltub gaasitarnetest.

3. Lisas esitatud mittetäielik nimekiri sisaldab näiteid vahenditest, mida võib kasutada tarnekindluse normide täitmiseks.

4. Liikmesriigid võivad oma territooriumi geoloogilisi tingimusi ning majanduslikku ja tehnilist teostatavust kohaselt arvestades võtta täiendavalt vajalikke meetmeid, et tagada nende territooriumil asuvate gaasihoidlate sobiva ulatusega abi tarnekindluse normide täitmiseks.

5. Piisava omavahelise ühenduse korral võivad liikmesriigid võtta koostöös teiste liikmesriikidega asjakohaseid meetmeid, sealhulgas kahepoolsete lepingutena, et täita tarnekindluse normid teises liikmesriigis asuvate gaasihoidlate abil. Need meetmed, eriti kahepoolsed lepingud, ei tohi kahjustada gaasi siseturu nõuetekohast toimimist.

6. Liikmesriigid võivad tarnekindluse tagamiseks määrata või nõuda tootmisharult minimaalsete suuniseesmärkide määramist võimaliku tulevase abi saamiseks hoidlatelt, mis asuvad liikmesriigis või väljaspool. Need eesmärgid avaldatakse.

Artikkel 5

Aruandlus

1. Liikmesriigi poolt vastavalt direktiivi 2003/55/EÜ artiklile 5 avaldatav aruanne peab hõlmama ka järgmist:

- a) vastavalt artiklitele 3 ja 4 võetud meetmete mõju kõikide gaasiturul tegutsejate konkurentsivõimelisusele;
- b) gaasihoidlate varumismahud;
- c) nende territooriumil loodud ja registreeritud ettevõtete poolt sõlmitud pikaajaliste gaasitarnete lepingute maht, eriti nende jääkestus, võttes aluseks asjaomaste ettevõtete poolt esitatud teabe, kuid arvates välja äriiselt tundliku teabe ning gaasiturul likviidsusaste;
- d) normatiivne raamistik piisavate ergutuste loomiseks uute investeeringute tegemiseks gaasi uuringutesse, tootmisesse, hoidmisesse, veeldustöötlemisse ja transportimisse, arvestades direktiivi 2003/55/EÜ artiklit 22 liikmesriigi rakendatud ulatuses.

2. Komisjon käsitleb seda teavet vastavalt direktiivi 2003/55/EÜ artiklile 31 avaldatavates aruannetes, arvestades selle direktiivi mõju ühendusele tervikuna ning gaasi siseturu üldist tõhusust ja kindlat toimimist.

Artikkel 6

Järelevalve

1. Komisjon teostab artikli 5 lõikes 1 viidatud aruannete alusel järelevalvet järgmises ulatuses:

- a) uute pikaajaliste gaasitarnete impordilepingute hulk kolmandate riikidega;
- b) gaasitarnete piisava likviidsusastme olemasolu;
- c) gaasihoidlate turuvalmis gaasikoguse ja väljaandmismahu tasemed;
- d) liikmesriikide riiklike gaasisüsteemide omavahelise seotuse tase;
- e) prognoositav gaasitarnete olukord ühenduse spetsiifilistel geograafilistel aladel olenevalt nõudlusest, varustamise autonoomsusest ja kasutatavatest varustusallikatest ühenduse tasandil.

2. Kui komisjon leiab, et ühenduse gaasivarustus ei ole pikaajalise prognoosi kohase gaasinõudluse rahuldamiseks piisav, võib komisjon esitada asutamislepinguga kooskõlas ettepanekuid.

3. Komisjon esitab 19. maiks 2008 Euroopa Parlamendile ja nõukogule lõpliku aruande käesoleva artikli kohaldamisel saadud kogemuse kohta.

Artikkel 7

Gaasi koordineerimisrühm

1. Käesolevaga asutatakse tarnekindluse meetmete koordineerimise hõlbustamiseks gaasi koordineerimisrühm (koordineerimisrühm).
2. Koordineerimisrühm koosneb liikmesriikide esindajatest, asjaomaste tootmisharu ja tarbijate esindusorganitest komisjoni esistumisel.
3. Koordineerimisrühm võtab vastu oma töökorra.

Artikkel 8

Riiklikud eriolukorra meetmed

1. Liikmesriigid valmistavad eelnevalt ette ja asjakohasuse korral ajakohastavad riiklikud eriolukorra meetmed ning edastavad sellekohase teabe komisjonile. Liikmesriigid avaldavad oma eriolukorra riiklikud meetmed.
2. Liikmesriigi eriolukorra meetmed tagavad asjakohasuse korral turul tegutsejatele piisava võimaluse esmasteks vastutegevusteks eriolukorras.
3. Kui artikli 4 lõikest 1 ei tulene teisti, võivad liikmesriigid esitada koordineerimisrühma esistujale teabe sündmuste kohta, mida liikmesriikide arvates ei saa sündmuste ulatuse ja erandliku olemuse tõttu riiklike meetmetega piisavalt mõjutada.

Artikkel 9

Ühenduse mehhanism

1. Sündmuse korral, mis võib tõenäoliselt areneda märkimisväärses kestuses oluliseks tarnehäireks, või liikmesriigi poolt vastavalt artikli 8 lõikele 3 viidatud sündmuse korral kutsub komisjon liikmesriigi taotlusel või oma algatusel koordineerimisrühma kokku niipea kui võimalik.
2. Koordineerimisrühm viib läbi uurimise ning aitab asjakohasuse korral liikmesriike olulise tarnehäirega seoses riiklikul tasandil võetud meetmete koordineerimisel.
3. Oma ülesannete täitmisel arvestab koordineerimisrühm täielikult:
  - a) gaasi tootmisharu poolt olulisele tarnehäirele esmase vastustegevusena võetud meetmeid;
  - b) liikmesriikide võetud meetmeid, näiteks vastavalt artiklile 4 võetud meetmeid, sealhulgas asjakohaseid kahepoolseid lepinguid.
4. Kui lõikes 3 viidatud riiklikul tasandil võetud meetmed ei ole lõikes 1 viidatud sündmuse mõjude kõrvaldamiseks piisavad, võib komisjon koordinatsioonirühmaga konsulteerides anda liikmes-

riikidele juhiseid edasiste meetmete kohta olulisest tarnehäirest eriti mõjutatud liikmesriikide abistamiseks.

5. Kui vastavalt lõikele 4 riiklikul tasandil võetud meetmed ei ole lõikes 1 viidatud sündmuse mõjude kõrvaldamiseks piisavad, võib komisjon esitada nõukogule ettepaneku edasiste vajalike meetmete kohta.

6. Kõik selles artiklis viidatud ühenduse tasandil võetavad meetmed sisaldavad sätteid õiglase ja erapooletu kompensatsiooni tagamise kohta võetavate meetmetega seotud ettevõtetele.

Artikkel 10

Järelevalve ja rakendamine

1. Silmas pidades liikmesriikide poolset käesoleva direktiivi rakendamise laadi, esitab komisjon 19. maiks 2008 aruande vastavalt artiklitele 3 ja 4 kasutatud vahendite tõhususe ning nende mõju kohta gaasi siseturule ja gaasi siseturu konkurentsi arengule.
2. Kõnealuse järelevalve tulemusi silmas pidades võib komisjon anda asjakohasuse korral soovitusi või teha ettepanekuid edasiste meetmete kohta tarnekindluse suurendamiseks.

Artikkel 11

Ülevõtmine

Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigusnormid 19. maiks 2006. Liikmesriigid edastavad nende õigusnormide tekstid ning nende õigusnormide ja käesoleva direktiivi vastavustabeli viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 12

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 13

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 26. aprill 2004

Nõukogu nimel

eesistuja

J. WALSH

LISA

Artikli 3 lõikes 3 ja artikli 4 lõikes 3 viidatud vahendite mittetäielik nimekiri gaasitarnete kindluse suurendamiseks

- gaasihoidlate turuvalmis gaasikogus,
  - gaasihoidlate väljaandmismahut,
  - torutranspordi vajaliku jõudluse saavutamiseks gaasitarnete ümbersuunamiseks tarnehäirest mõjutatud piirkondadesse,
  - likviidsed kauplemisvõimelised gaasiturud,
  - süsteemi paindlikkus,
  - katkestatava nõudluse arendamine,
  - alternatiivsete asenduskütuste kasutamine tööstusettevõtetes ja elektritootmisettevõtetes,
  - piiriülese mahud,
  - naaberliikmesriikide ülekandesüsteemide ettevõtjate koostöö koordineeritud varustamiseks,
  - koordineeritud varustamise alased tegevused jaotussüsteemide ja ülekandesüsteemide ettevõtjate vahel,
  - omamaine gaasitootmine,
  - tootmise paindlikkus,
  - importimise paindlikkus,
  - gaasitarnete allikate hulga suurendamine,
  - pikaajalised lepingud,
  - investeeringud gaasi importimise infrastruktuuri taasgaasistamise terminalide ja torutranspordi kaudu.
-